

Správa sociálního zabezpečení

Veřejné zdravotní pojištění

Základní charakteristika

- účelem zdravotního pojištění je
 - vymezit podmínky, za nichž je poskytovaná zdravotní péče hrazena z tohoto pojištění
 - určit okruh subjektů, kteří jsou účastni zdravotního pojištění (osobní rozsah) a stanovit jejich práva a povinnosti
 - stanovit okruhy zdravotní péče, která je hrazena ze zdravotního pojištění (věcný rozsah)
- charakteristické rysy veřejného zdravotního pojištění
 - všeobecné
 - povinné
 - se státní zárukou

Subjekty právního vztahu VZP

- oprávněný subjekt – vždy pouze fyzická osoba - pojištěnec
 - pozor – problém vymezení, resp. nevymezení právní subjektivity
- osobní rozsah
 - pozitivní vymezení (§ 2 odst. 1 zákona)
 - fyzické osoby s trvalým pobytem na území ČR
 - osoby bez trvalého pobytu na území ČR, které jsou zaměstnány u zaměstnavatele se sídlem na území ČR
 - negativní vymezení (§ 2 odst. 5 zákona)
 - osoby nemající trvalý pobyt na území ČR a jsou činny v ČR pro zaměstnavatele, kteří požívají diplomatických výhod a imunit
 - osoby nemající trvalý pobyt na území ČR a jsou činny na území ČR pro zaměstnavatele, kteří zde nemají sídlo
 - osoby (s trvalým pobytem), které dlouhodobě pobývají v zahraničí a neplatí pojistné

Další subjekty právního vztahu

VZP

- zdravotní pojišťovna jako nositel veřejného zdravotního pojištění
 - [seznam zdravotních pojišťoven](#)
- zdravotnická zařízení (lékař, nemocnice, lékárna atd.) jako ten, kdo poskytuje zdravotní péči bez přímé úhrady (nebo částečně bez přímé úhrady)
- zaměstnavatel (pouze v případě, že pojištěnec je v postavení zaměstnance)
- stát jako plátce pojistného za některé skupiny pojištěnců
- další subjekty – např. živnostenský úřad

Vznik a zánik právního vztahu

VZP

- vznik veřejného zdravotního pojištění (§ 3 odst. 1 zákona)
 - narozením (osoba s trvalým pobytem)
 - vstupem do zaměstnání (osoba bez trvalého pobytu)
 - získáním trvalého pobytu
- zánik veřejného zdravotního pojištění (§ 3 odst. 2 zákona)
 - smrtí fyzické osoby nebo jejím prohlášením za mrtvou
 - skončením zaměstnání (osoba bez trvalého pobytu)
 - ukončením trvalého pobytu na území ČR

Práva a povinnosti pojištěnce

- práva pojištěnce
 - právo na poskytnutí zdravotní péče bez přímé úhrady za podmínek stanovených zákonem
 - právo na výdej léčivých přípravků bez přímé úhrady
 - právo na výběr zdravotní pojišťovny
 - právo na výběr zdravotnického zařízení
 - právo na výběr dopravní služby
 - právo podílet se na kontrole poskytnuté zdravotní péče
 - právo na vrácení regulačních poplatků přesahujících stanovený limit
- povinnosti pojištěnce
 - oznamovací
 - platit pojistné
 - povinnost platit registrační poplatek
 - poskytnout součinnost při zdravotním výkonu a kontrole průběhu léčebného procesu a dodržovat stanovený léčebný režim
 - podrobit se preventivním prohlídkám na vyzvání
 - a další

Věcný rozsah veřejného zdravotního pojištění

- věcný rozsah (§ 13 zákona) – ze VZP se hradí zdravotní péče, která má za cíl zachovat nebo zlepšit zdravotní stav pojištěnce
 - pozitivní vymezení
 - výčet v § 13 odst. 2 s dalšími podmínkami
 - další výčet (§ 15 odst. 3, 4, 5, 8, 11)
 - zdravotní péče musí být poskytována na území ČR (výjimka – neodkladný zákrok v cizině) - § 14
 - výjimečně se hradí zdravotní péče jinak nehrazená, pokud její poskytnutí je jedinou možností zdravotní péče (§ 16)
 - negativní vymezení § 15
 - výčet v příloze 1 zákona (zdravotní výkony nehrazené z VZP)
 - akupunktura
 - léčivé přípravky a potraviny pro zvláštní lékařské účely
 - vyšetření, prohlídky a jiné výkony provedené v osobním zájmu a na žádost fyzických osob nebo v zájmu a na žádost právnických osob, jejichž cílem není zachovat nebo zlepšit zdravotní stav jedince
 - vyšetření, prohlídky a jiné zdravotní výkony provedené na dožádání soudu, státního zastupitelství, orgánů státní správy a orgánů Policie ČR

Státní správa ve zdravotnictví

- zdravotní pojištění není součástí výkonu státní správy
 - vykonávají samostatné od státu oddělené subjekty
 - financováno z pojistných fondů, oddělených od státního rozpočtu
- státní kontrola prováděna
 - vůči zdravotním pojišťovnám
 - vůči zdravotnickým zařízením

Kontrola Všeobecné zdravotní pojišťovny

- orgány provádějící kontrolu
 - Ministerstvo zdravotnictví v součinnosti s Ministerstvem financí
- předmět kontrolní činnosti (§ 7a) nedodržování právní předpisů
 - nedodržení schváleného pojistného plánu
- sankce
 - vyžadovat, aby pojišťovna nedostatky odstranila
 - zavedení nucené správy
- hospodaření pojišťovny (§ 8)
 - návrh opatření při bilanční nerovnováze
 - návratná finanční výpomoc při platební neschopnosti
- zvláštní kontrola
 - zdravotně pojistný plán, účetní závěrka a výroční zpráva – schvalování Poslaneckou sněmovnou
 - jmenování členů správní rady a dozorčí rady –jmenuje vláda
 - volba členů správní rady a dozorčí rady – volí Poslanecká sněmovna

Kontrola ostatních zdravotních pojišťoven

- základní kontrola státu je již při vzniku zaměstnanecké pojišťovny
 - povolení – uděluje Ministerstvo zdravotnictví po vyjádření Ministerstva financí
 - zápis do obchodního rejstříku – provádí rejstříkový soud
 - schvalování statutu
 - jmenování členů správní rady a dozorčí rady
- zánik a zrušení zaměstnanecké pojišťovny
 - ke sloučení je potřeba povolení stejných orgánů
- průběžná kontrola činnosti
 - prostřednictvím zprávy o hospodaření
- závažné nedostatky (§ 7 odst. 2)
 - vyžadovat sjednání nápravy ve stanovené lhůtě
 - zavedení nucené správy

Kontrola zdravotnických zařízení

- nestátní zdravotnická zařízení
 - zákon č. 160/1992 Sb., o zdravotní péči v nestátních zdravotnických zařízeních, ve znění pozdějších předpisů
 - nutnost registrace
 - Krajský úřad příslušný podle místa provozování nestátního zdravotnického zařízení
- veřejná nezisková ústavní zdravotnická zařízení
 - zákon č. 245/2006 Sb., o veřejných neziskových ústavních zdravotnických zařízeních
 - zřizovací listina
 - zápis do rejstříku těchto zařízení
 - dozorčí rada
 - kontrolu hospodaření provádí
 - zřizovatel
 - ministerstvo zdravotnictví